

Sygn. akt III AUa 806/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Sędziowie:	SA Małgorzata Pasek SO del. Elżbieta Wojtczuk
Protokolant: p.o. protokolanta sądowego Sylwia Zawadzka	

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2018 r. w Lublinie

sprawy S. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 19 lipca 2017 r. sygn. akt VI U 1238/16

oddala apelację.

Elżbieta Wojtczuk Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Małgorzata Pasek

III AUa 806/17

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzją z dnia 3 października 2016 roku odmówił S. Z. przyznania prawa do emerytury, ponieważ wnioskodawca nie udowodnił 20 letniego okresu ubezpieczenia, przy czym do okresów od których zależy prawo do emerytury organ rentowy nie zaliczył okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 01 lipca 1977 roku do dnia 09 listopada 2015 roku, ponieważ, jak wynika z pisma KRUS wnioskodawca ma ustalone prawo do emerytury rolniczej i w/w okresy zostały uwzględnione do prawa do tej emerytury, zaś zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy emerytalnej okresów ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki oraz przypadających przed dniem 1 lipca 1977 roku okresów prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia, nie uwzględnia się, jeżeli zostały one zaliczone

do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty, na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Radomiu wniósł S. Z. domagając się zmiany decyzji i przyznania prawa do renty. W uzasadnieniu wskazał, że nie zgadza się z decyzją organu rentowego, bowiem po osiągnięciu wieku emerytalnego otrzymał świadczenie wyłącznie z KRUS-u, natomiast odprowadzał także składki do ZUS-u w okresie od dnia 1 lipca 1966 roku do dnia 30 października 1979 roku i dlatego domaga się również świadczenia z tego organu rentowego.

Sąd Okręgowy w Radomiu wyrokiem z dnia 19 lipca 2017 roku zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił S. Z. prawo do emerytury od dnia(...). Sąd Okręgowy ustalił, że S. Z., urodzony (...), w dniu 7 października 2015 roku złożył w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Rolników wniosek o przyznanie prawa do emerytury z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym. Decyzją z dnia 09 listopada 2015 roku, nr (...) -1, Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury rolniczej od dnia 1 października 2015 roku.

W dniu (...) S. Z. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w R. wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury. W związku z powyższym organ rentowy wszczął postępowanie wyjaśniające i zwrócił się do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o udzielenie informacji jakie okresy zostały uznane do prawa do emerytury rolniczej. W odpowiedzi na wniosek Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego poinformowała organ rentowy, iż emerytura rolnicza została przyznana wnioskodawcy na podstawie okresów od dnia 1 lipca 1966 roku do dnia 25 kwietnia 1967 roku – zatrudniania w (...) w K., od dnia (...) do dnia (...) – odbywania zasadniczej służby wojskowej, od dnia 20 kwietnia 1969 roku do dnia 30 listopada 1974 roku – zatrudnienia w (...) w K., od dnia 2 grudnia 1974 roku do dnia 30 września 1979 roku – zatrudnienia w (...) w B., od dnia 01 lipca 1977 roku do dnia 30 września 2006 roku – ubezpieczenia we własnym gospodarstwie rolnym, od dnia 1 października 2006 roku do dnia 9 listopada 2015 roku – podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu na wniosek.

W związku z powyższym zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do dochodzonego świadczenia wskazując, że nie osiągnął on wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze co najmniej 20 lub 25 lat, a jedynie 13 lat 2 miesiące i 27 dni.

Sąd Okręgowy orzekł, że stosownie do treści art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2017.1383) Ubezpieczonym urodzonym przed dniem 01 stycznia 1949 roku przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki: osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn i mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn. Ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, którzy nie osiągnęli okresu składkowego i nieskładkowego, o którym mowa w art. 27 pkt 2, przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki: osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn i mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 15 lat dla kobiet i co najmniej 20 lat dla mężczyzn (art. 28 w/w ustawy).

Zgodnie natomiast z art. 10 w/w ustawy przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je jak okresy składkowe:

- 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,
- 2) przypadające przed dniem 01 lipca 1977 roku okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
- 3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5– 7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Okresów, tych, nie uwzględnia się jednak, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty, na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników (ustęp 3).

Bezspornym jest w sprawie, iż decyzją z dnia 9 listopada 2015 roku Prezes Kasy Ubezpieczenia Społecznego Rolników przyznał S. Z. prawo do emerytury rolniczej od dnia 1 października 2015 roku. Emerytura ta przyznana została w oparciu o ustawę z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U.2016.277), stosownie do którego wymagane było posiadanie przez mężczyznę wieku co najmniej 65 lat oraz co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Do ustalenia prawa i wysokości emerytury rolniczej uwzględniono następujące okresy z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników od dnia 1 lipca 1977 roku do dnia 30 września 2006 roku – ubezpieczenia we własnym gospodarstwie rolnym, od dnia 1 października 2006 roku do dnia 9 listopada 2015 roku – podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu na wniosek, co dało łącznie 38 lat 4 miesiące i 9 dni.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było czy S. Z. spełnia wymogi do nabycia prawa do emerytury pracowniczej, a w szczególności czy podlegał ubezpieczeniu emerytalno – rentowemu w ZUS przez okres co najmniej 20 lat.

Z prostej analizy akt rentowych KRUS wynika, że do ustalenia prawa do świadczenia rolniczego i jego wysokości, KRUS uwzględnił okres od dnia 1 lipca 1977 roku do dnia 30 września 2006 roku – ubezpieczenia we własnym gospodarstwie rolnym, od dnia 1 października 2006 roku do dnia 9 listopada 2015 roku – podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu na wniosek w łącznym wymiarze łącznie 38 lat 4 miesiące i 9 dni, a więc w wymiarze o 13 lat 4 miesiące i 9 dni przekraczającym wymagany minimalny 25-letni staż do przyznania prawa do emerytury rolniczej. Przy czym ustawodawca przewidział, że ubezpieczony mający niewystarczający staż do uzyskania emerytury w danym systemie, ma jednak możliwość uzyskania świadczenia przez doliczenie stażu ubezpieczenia z drugiego systemu. Wybór ubezpieczonego co do systemu ubezpieczeń społecznych, z którego chce pobierać świadczenie, decyduje jednak o dalszych konsekwencjach. Uzyskanie emerytury w systemie pracowniczym modelowo wyklucza już dalsze ubezpieczenie emerytalne w systemie ubezpieczenia społecznego rolników (art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników). Ubezpieczony po takiej decyzji nie uzyska więc już dalszych okresów ubezpieczenia społecznego rolników, jako samodzielnej podstawy ubezpieczenia do uzyskania emerytury w tym systemie. Tak samo wybranie systemu rolniczego z doliczaniem stażu pracy wypracowanego w systemie powszechnym wyklucza ponowne zaliczanie okresów uzupełniających przy obliczaniu emerytury pracowniczej (tak Sąd Najwyższy wyroku z dnia 8 maja 2007 roku, sygn. II UK 164/06, OSNP 2008/11-12/172). Art. 10 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach nie wyłącza zatem możliwości uwzględnienia okresów pracy rolniczej w stażu składkowym, które nie zostały zaliczone do nabycia prawa do emerytury lub renty rolniczej. Nie oznacza to, że te same okresy zaliczać można dwa razy do różnych świadczeń. Zdaniem Sądu oznacza to jednak, że posiadany przez ubezpieczonego okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 13 lat 2 miesiące i 27 dni, może zostać uzupełniony zgodnie z art. 10 ustawy emerytalnej okresem ubezpieczenia rolniczego niezbędnym do przyznania tzw. emerytury niepełnej przewidzianej w art. 28 w/w ustawy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 4 grudnia 2012 r., III AUa 1144/12, LEX nr 1236901; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 10 kwietnia 2014 r., III AUa 356/13, LEX nr 1461157). Zatem przypomnieć należy, iż wyliczony okres ubezpieczenia w KRUS wynosi 38 lat 4 miesiące i 9 dni. W myśl powołanego orzeczenia co najmniej część tego okresu może być doliczona do okresu ubezpieczenia pracowniczego. Będzie to okres ubezpieczenia przekraczający 25 lat ubezpieczenia w KRUS warunkujący przyznanie prawa do emerytury rolniczej. Z matematycznego wyliczenia wynika, że wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu w KRUS w wymiarze 13 lat 4 miesiące i 9 dni ponad wymagane 25 lat. Do uzupełnienia okresu ubezpieczenia w ZUS brakuje mu jedynie 6 lat 9 miesięcy i 3 dni. Zatem ta „nadwyżka” wystarcza wnioskodawcy do uzupełnienia brakującego okresu ubezpieczenia.

W konsekwencji powyższego wnioskodawca po doliczeniu w/w „nadwyżki” okresów zaliczonych do przyznania prawa do emerytury rolniczej do stażu ubezpieczenia pracowniczego spełnia obecnie wszystkie przesłanki warunkujące przyznanie prawa do emerytury z art. 28 ustawy emerytalnej.

Od tego wyroku apelację wniósł organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał:

- naruszenie prawa materialnego tj art.28 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS oraz art.10 ust.3 tej ustawy poprzez nieuzasadnione w ocenie organu rentowego uwzględnienie do ilości okresów wymaganych do nabycia prawa do emerytury na podstawie art.28 i w konsekwencji przyznanie prawa do takiej emerytury okresów zaliczonych do prawa i wysokości przy emeryturze rolniczej;

- naruszanie przepisów prawa procesowego przez sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Wnosił o zmianę wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Radomiu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny nie stwierdza zarzucanego naruszenia prawa materialnego – przede wszystkim przepisu art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2017 roku, poz.1383). Bezsporną okolicznością jest, że przy przyznaniu ubezpieczonemu emerytury rolniczej (przed wystąpieniem o emeryturę z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych) uwzględniono cały okres prowadzenia gospodarstwa rolnego i podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników wraz z okresami podlegania powszechnemu ubezpieczeniu społecznemu.

Jak słusznie podkreślił Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, w judykaturze Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że art. 10 ust. 3 ustawy emerytalnej nie wyłącza możliwości uwzględnienia w stażu składkowym okresów pracy rolniczej, które nie zostały zaliczone do nabycia prawa do emerytury lub renty rolniczej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 listopada 2009 r., I UK 168/2009, Lex Polonica nr 237720; z dnia 5 czerwca 2013 r., III UK 78/12, LEX nr 1555708). Jednocześnie dokonanie przez ubezpieczonego wyboru co do zaliczenia wskazanego okresu do okresu ubezpieczenia, od którego zależy prawo do emerytury w określonym systemie (pracowniczym lub rolniczym), uniemożliwia późniejsze zaliczenie tego samego okresu w innym systemie (art. 20 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i art. 10 ust. 3 ustawy emerytalnej). Podkreśla się też, że zgodnie z gramatyczną (logiczno-językową) wykładnią, art. 10 ust. 3 ustawy emerytalnej nie pozwala na uwzględnienie jedynie tych okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty, a więc okresów kształtujących prawo, a nie tych, które mają wpływ na wysokość już ustalonego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2007 r., II UK 164/06, OSNP 2008 nr 11-12, poz. 172).

Skarżący podkreśla, że ubezpieczonemu zaliczono do prawa do emerytury rolniczej cały okres prowadzenia gospodarstwa rolnego i podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, jednakże pogląd ten jest błędny. Po pierwsze, ubezpieczonemu przyznano emeryturę rolniczą, gdyż spełniał on warunek wymieniony w art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz.U. z 2017 roku, poz.2336) (podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat), natomiast tylko przy ustalaniu wysokości świadczenia uwzględniono cały okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Z ustalonych okoliczności sprawy wynika, że wnioskodawca spełnił niezbędny warunek do nabycia prawa do emerytury rolniczej, bowiem legitymuje się okresem 25 letniego ubezpieczenia rolników, natomiast pozostały okres jest obojętny przy nabyciu prawa do świadczenia rolniczego, a zatem można go zaliczyć do prawa do emerytury powszechnej w wymiarze koniecznym do uzupełnienia 20 letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Zatem pozostały okres stażu rolniczego - 6 lat, 9 miesięcy i 3 dni, może być uwzględniony uzupełniająco przy zbyt krótkim

stażu pracowniczym (13 lat, 2 miesiące, 27 dni) do prawa do emerytury na podstawie art. 28 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości podziela zarówno ustalenia faktyczne, jak i wnioski prawnicze zawarte w motywach zaskarżonego wyroku. W tej sytuacji nie zachodzi potrzeba ich powtarzania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1997 roku II UKN 61/97 – OSNAPiUS 1998/3/104, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 roku I PKN 339/98 – OSNAPiUS 1998/24/776). Podnieść należy dodatkowo, że skarżący argumentami przytoczonymi w apelacji w żaden sposób nie podważył zasadności stanowiska Sądu pierwszej instancji. Apelacja zawiera bowiem jedynie własną ocenę faktów odmienną od przyjętej przez Sąd Okręgowy i interpretację przepisów nie znajdującą potwierdzenia w utrwalonym orzecznictwie sądów, w tym orzecznictwie Sądu Najwyższego w analogicznych sprawach.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok w pełni odpowiada przepisom prawa, dlatego apelacja nie może być uwzględniona.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 KPC orzekł, jak w sentencji.